

РЕПУБЛИКА СРПСКА
Агенција за осигурање Републике Српске
Бања Лука

Бана Милосављевића 8/II
e-mail azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
тел/факс: +387 51 228-910, 228-920

REPUBLIC OF SRPSKA
The Insurance Agency of Republic of Srpska
Banja Luka

St. Bana Milosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
phone/fax: +387 51 228-910, 228-920

ИЗВЕШТАЈ
о стању у сектору осигурања
Републике Српске
за период од 01.01.2008. до 30.06.2008. године

Бања Лука, октобар 2008. године

С А Д Р Ж А Ј

УВОД.....	2
1. ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ.....	3
2. УЧЕСНИЦИ НА ТРЖИШТУ ОСИГУРАЊА	4
2.1. Друштва за осигурање	4
2.1.1. Власничка структура.....	5
2.1.2. Људски ресурси	5
2.2. Посредници у осигурању.....	6
2.3. Заштитни фонд Републике Српске	6
3. ПОРТФЕЉ ОСИГУРАЊА	7
3.1. Обрачуната премија	7
3.2. Тржишно учешће.....	7
3.3. Структура премије.....	9
4. РЈЕШАВАЊЕ ОДШТЕТНИХ ЗАХТЈЕВА	11
4.1. Животно осигурање	11
4.2. Неживотно осигурање.....	11
5. БИЛАНСНА СТРУКТУРА.....	14
5.1. Биланс стања.....	14
5.2. Биланс успјеха	19
6. ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА	21
ЗАКЉУЧАК.....	23

УВОД

Извјештај се односи на период јануар - јун 2008. године и доноси се на основу члана 19. Закона о друштвима за осигурање („Службени гласник Републике Српске“, број: 17/05, 1/06 и 64/06).

У првој половини 2008. године у Републици Српској 11 друштава за осигурање остварило је обрачунату премију од 55,5 милиона КМ. Укупна актива сектора осигурања износила је на дан 30.06.2008. године 192,6 милиона КМ. Остварен је нето резултат од 8,4 милиона КМ. У овој дјелатности било је запослено 794 радника.

На основу анализе достављених финансијских извјештаја друштава за осигурање за прво полугодиште 2008. године, прикупљених статистичких и других података иведеног надзора над пословањем друштава за осигурање припремљен је Извјештај о стању сектора осигурања у Републици Српској за период 01.01-30.06.2008. године.

1. ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР ЗА ТРЖИШТЕ ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Основни законодавни оквир за функционисање друштава за осигурање у РС представља:

- Закон о друштвима за осигурање,
- Закон о осигурању од одговорности за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности,
- Закон о посредовању у осигурању,
- Закон о предузећима,
- Закон о ревизији и рачуноводству,
- Закон о тржишту хартија од вриједности,
- Закон о облигационим односима,
- Закон о Агенцији за осигурање БиХ,
- Подзаконски прописи које је Агенција за осигурање Републике Српске (у даљем тексту : Агенција) усвојила на основу закона из области осигурања.

Законом о Агенцији за осигурање БиХ, на нивоу БиХ формирана је државна Агенција као координациона, са специфичним надлежностима, у односу на коју Агенција за осигурање РС има одређене обавезе и права. На основу сарадње са ентитетским агенцијама обезбјеђује се да ова Агенција испуњава задатке представљања сектора осигурања БиХ према иностранству, сакупљања и обраде статистичких података за осигурање у БиХ, као и обављање других послова за које је надлежна.

2. УЧЕСНИЦИ НА ТРЖИШТУ ОСИГУРАЊА

2.1. Друштва за осигурање

На тржишту осигурања Републике Српске у првој половини 2008. године било је регистровано 11 друштава за осигурање. У односу на исти период 2007. године број друштава је повећан за 2 нова, која се баве неживотним осигурањем. Преглед друштава за осигурање према дјелатности осигурања, сједишту и већинском власништву над основним капиталом, представљен је у наредној табели:

Табела број 1: Друштва за осигурање

Р.бр.	НАЗИВ ДРУШТВА	СЈЕДИШТЕ	ВЕЋИНСКО ВЛАСНИШТВО
НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ			
1.	Бобар осигурање а.д.	Бијељина	домаће
2.	д.д. Брчко-гас осигурање	Брчко	домаће
3.	Дрина осигурање а.д.	Милићи	домаће
4.	Крајина осигурање а.д.	Бања Лука	домаће
5.	Микрофин осигурање а.д.	Бања Лука	домаће
6.	Нешковић осигурање а.д.	Бијељина	домаће
7.	Осигурање Аура а.д.	Бања Лука	домаће
8.	Триглав Крајина Копаоник осигурање а.д.	Бања Лука	страно
КОМПОЗИТНА ДРУШТВА (ЖИВОТНО И НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ)			
9.	Јахорина осигурање а.д.	Пале	домаће
10.	Косиг Дунав осигурање а.д.	Бања Лука	страно
ЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ			
11.	Grawe осигурање а.д.	Бања Лука	страно

У 2007. години издато је пет дозвола за рад постојећим друштвима за осигурање, с обзиром да су ова друштва требала да усагласе своје пословање са новим Законом о друштвима за осигурање. У првој половини 2008. године настављен је поступак на провјери усклађености, те је за 3 друштава за осигурање донесено рјешење о испуњености услова прописаних законом, односно, издате су дозволе за рад, а за још једно друштво поступак је у току.

Агенција је у 2008. години издала четири дозволе за рад филијалама друштава за осигурање из ФБиХ и то: Croatia osiguranje d.d. Љубушки, Босна-Сунце осигурање д.д. Сарајево, Camelija osiguranje, д.д. Бихаћ и Меркур БХ осигурање д.д. Сарајево. Истовремено за Бобар осигурање а.д, Дрина осигурање а.д. и Косиг Дунав осигурање а.д. у току је поступак обраде документације и издавање потврда о солвентности, како би се обезбиједили услови за оснивање филијала ових друштава на подручју ФБиХ.

Ни у овом извјештајном периоду, као ни у претходним годинама, није регистровано ниједно друштво за обављање послова реосигурања на подручју Републике Српске.

2.1.1. Власничка структура

Према структури власништва у овом извјештајном периоду, осам друштава је било у већинском власништву домаћих правних и/или физичких лица, док су три друштва за осигурање: Grawe осигурање а.д. Бања Лука, Косиг Дунав осигурање а.д. Бања Лука и Триглав Крајина Копаоник а.д.о. Бања Лука, била у већинском иностраном власништву. Удио страног капитала у укупном основном капиталу свих друштава за осигурање је 30,06%, односно 21.843.889 КМ.

Државно власништво над основним капиталом, према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности-књизи акционара, постоји само у Крајина осигурању а.д. Бања Лука, и то 70,450011%. У осталим друштвима нема државног капитала, али у Јахорина осигурању а.д. Пале је евидентирана значајна вриједност државне имовине, коју друштво користи као грађевинске објекте, а води ванбилансно.

2.1.2. Људски ресурси

На дан 30.06.2008. године у осигуравајућим друштвима у Републици Српској је било укупно запослено 794 лица. Број и квалификациона структура запослених са упоредним показатељима за 2007. и 2008. годину представљени су у наредној табели:

Табела број 2: Број и квалификациона структура запослених у друштвима за осигурање

КВАЛИФИКАЦИЈА	Стање на дан 30.06.2007.		Стање на дан 30.06.2008.		ИНДЕКС 2008/07
	број	%	број	%	
НС	13	1,8	15	1,89	115,38
КВ	41	5,6	61	7,68	148,78
ССС	381	52,3	401	50,50	105,25
ВКВ	11	1,5	14	1,76	127,27
ВШС	110	15,1	105	13,22	95,45
ВСС	165	22,7	187	23,55	113,33
МР	5	0,7	10	1,26	200,00
ДР	2	0,3	1	0,13	50,00
УКУПНО	728	100,0	794	100	109,07

Извор: Извјештаји друштава

У овом извјештајном периоду се број запослених повећао за 9,07%, а повећање је примјетно у скоро свим квалификационим структурама. Што се тиче актуарске струке, на дан 30.06.2008. године у Регистар овлашћених актуара код Агенције уписано је 16 лица, што је за 3 лица више него у истом периоду претходне године. Шест лица је са мјестом боравка у Републици Српској, а десет из Републике Србије. У овом извјештајном периоду је истекао прелазни период у којем је Агенција признавала овлашћења актуарима из

других држава, те је измјенама Правилника који регулише ову област тај рок продужен до 31.12.2008. године.

2.2. Посредници у осигурању

Закључно са 30.06.2008. године у Регистар посредника у осигурању код Агенције уписано је укупно 213 посредника, од чега је 204 физичких лица¹ и 9 друштва за заступање у осигурању. Након измјена подзаконских аката у октобру 2007. године, друштва за осигурање могу да обављају дјелатности осигурања само преко посредника у осигурању који су регистровани, тј. лиценцирани у складу са Законом о посредовању у осигурању.

У првој половини 2008. године, још пет друштва за заступање су добила дозволу за рад и то: "SUNCE" д.о.о. Бања Лука, "Бобар агент" д.о.о. Бијељина, "Pretoria" д.о.о. Прњавор, "АБРАМ" д.о.о. Бања Лука и д.о.о. "Harvest" Бања Лука.

2.3. Заштитни фонд Републике Српске

Заштитни фонд Републике Српске је успостављен Законом о обавезном осигурању за моторна возила и осталим обавезним осигурањима од одговорности, као посебно правно лице и правни сљедбедник Бироа осигурања Републике Српске, са улогом да покрива штете које претрпе жртве саобраћајних незгода, које не могу бити надокнађене системом обавезног осигурања од аутоодговорности. Сва друштва за осигурање су обавезни чланови Заштитног фонда који имају обавезу уплате доприноса Фонду, а сразмјерно оствареној премији од осигурања од аутоодговорности.

Укупно остварени приходи Заштитног фонда у периоду за првих шест мјесеци 2008. године износили су 779.852 КМ, од чега се 565.706 КМ односи на приходе од доприноса Заштитном фонду, а 188.247 КМ је приход од регресних потраживања. Остварени укупни приходи су већи за 18,67% у поређењу са истим периодом претходне године и резултат су појачане активности на наплати регресних потраживања која су за 52,62% већа од остварених у истом периоду претходне године. У наредној табели се даје преглед рјешавања одштетних захтјева за које је Заштитни фонд задужен:

Табела број 3: Одштетни захтјеви према заштитном фонду

Одштетни захтјеви 30.06.2008.	Пријављено у 2008.	Пренесено из прет. пер.	Укупно	Одбијено	Обрађено	Исплаћено број /Вриједност КМ
Редовни поступак	147	106	253	73	172	89 / 295.489 КМ
Судски поступак	28	97	125	4	27	21 / 153.405 КМ
Укупно	175	203	378	77	199	110 / 448.894 КМ

Извор: Извјештај Заштитног фонда

¹ Овај број укључује 10 новорегистрованих посредника физичких лица и 4 лица којима је статус реактивиран, што даје укупан број од 204 на дан 30.06.2008. године.

3. ПОРТФЕЉ ОСИГУРАЊА

3.1. Обрачуната премија

Укупно обрачуната премија на тржишту осигурања Републике Српске у првој половини 2008. године износила је 55.552.615 КМ. У односу на претходну годину, обрачуната премија у првој половини 2008. године је већа за 5.711.938 КМ или за 11,46%.

У наредној табели је дат упоредни преглед обрачунате премије по друштвима за првих шест мјесеци 2007. и 2008. године:

Табела број 4: Обрачунате премије по друштвима за прво полугодиште 2007. и 2008. године

НАЗИВ ДРУШТВА		I-VI 2007.		I-VI 2008.		ИНДЕКС 2007/06
		ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	ОБРАЧУНАТА ПРЕМИЈА У КМ	%	
НЕЖИВОТНА ОСИГУРАЊА ²						
1	Бобар осигурање А.Д.	9.883.543	19,83%	8.999.158	16,20%	91,05
2	Д.Д. Брчко-гас осигурање	2.785.168	5,59%	3.776.836	6,80%	135,61
3	Дрина осигурање А.Д.	5.582.692	11,20%	6.214.805	11,19%	111,32
4	Јахорина осигурање А.Д.	7.787.806	15,63%	8.346.729	15,02%	107,18
5	Косиг Дунав осигурање А.Д.	9.021.833	18,10%	10.498.268	18,90%	116,37
6	Крајина осигурање А.Д.	3.559.471	7,14%	3.387.700	6,10%	95,17
7	Микрофин осигурање А.Д.	0		120.894	0,22%	-
8	Нешковић осигурање А.Д.	5.414.733	10,86%	5.918.029	10,65%	109,29
9	Осигурање Аура А.Д.	0		642.299	1,16%	-
10	Триглав Крајина Копаоник осигурање А.Д.О.	3.571.529	7,17%	4.760.517	8,57%	133,29
УКУПНО НЕЖИВОТНА		47.606.775		52.665.235		110,63
ЖИВОТНА ОСИГУРАЊА						
11	Grawe осигурање А.Д.	2.233.902	4,48%	2.887.380	5,20%	129,25
УКУПНО ЖИВОТНА		2.233.902		2.887.380		129,25
УКУПНА ПРЕМИЈА		49.840.677	100,00	55.552.615	100,00%	111,46

Извор: Извјештаји друштава

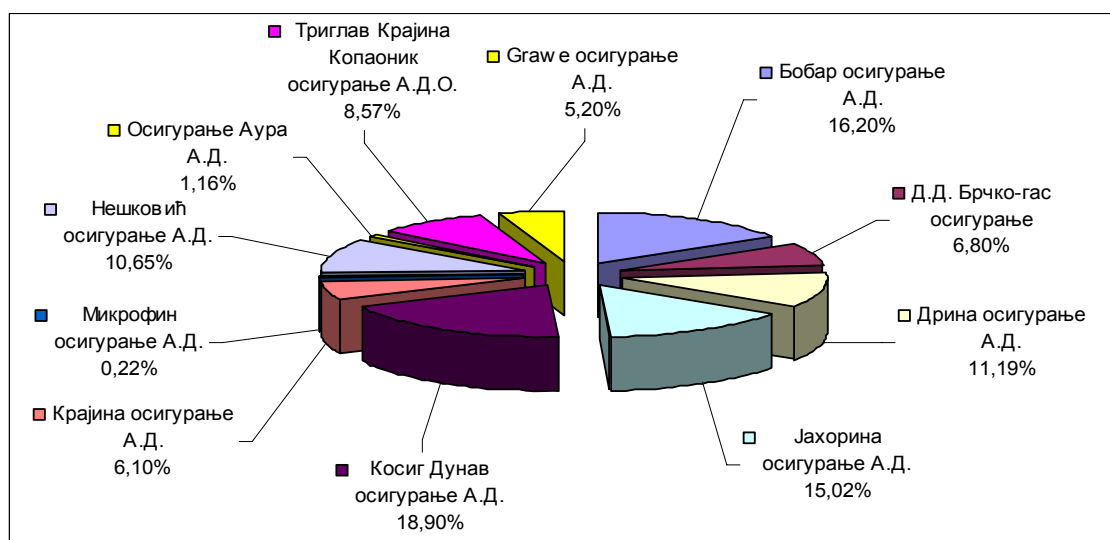
Девет друштава је у првој половини 2008. године, у односу на претходну годину, остварило пораст премије, док је код Бобар осигурања а.д. и Крајина осигурања а.д. забиљежен премијски подбачај. У овом извјештајном периоду су два нова друштва за осигурање учествовала у укупно обрачунатој премији са 1,38%.

Највећи процентуални раст премије, у односу на исти период претходне године, остварила су друштва д.д. Брчко-гас осигурање и Триглав Крајина Копаоник а.д, од 35,61%, односно 33,29%.

3.2. Тржишно учешће

Тржишно учешће друштава у првој половини 2008. године, мјерено по обрачунатој премији, је представљено у наредном графичком прегледу.

² Јахорина осигурање а.д. и Косиг Дунав осигурање а.д. као композитна друштва за осигурање нису остварила премију по основу животних осигурања, па су у наведеном прегледу приказана као саставни дио друштава за осигурање која се баве искључиво неживотним осигурањем.

Графикон број 1: Учешће друштава на тржишту РС у периоду I-VI 2008. године Извор: Извјештаји друштава

Посматрано појединачно по друштвима, у односу на исти период претходне године, повећање тржишног учешћа, у складу са премијом прикупљеном у посматраном периоду, је евидентно код Граве осигурања а.д., кад се ради о животном осигурању, и код д.д. Брчко-гас осигурање и Триглав Крајина Копаоник а.д, кад се ради о неживотном осигурању.

Степен концентрације тржишта, у односу на исти период претходне године, се промијенио у корист друштава која имају учешће на тржишту до 10%. Такође се може примјетити да се из године у годину смањује удио друштава која заузимају преко 15% тржишног учешћа. Међутим, и даље је, према напријед наведеном прегледу по реег групама, видљиво да пет друштава заузима нешто преко 70% тржишног учешћа.

Табела број 5: Учешће друштава у укупној премији према реег групама

Учешће	Учешће друштава у укупној премији према реег групама					
	01.01.-30.06.2006.		01.01.-30.06.2007.		01.01.-30.06.2008.	
	Укупно учешће у %	Број друштава за осигурање	Укупно учешће у %	Број друштава за осигурање	Укупно учешће у %	Број друштава за осигурање
до 5%	3,26%	1	4,48%	1	1,37%	2
5-10%	20,24%	3	19,90%	3	26,66%	4
10-15%	21,13%	2	22,07%	2	21,84%	2
преко 15%	55,37%	3	53,56%	3	50,12%	3

Извор: Извјештаји друштава

Herfindahl Hirschman-ов индекс представља мјеру концентрације тржишта и представља збир квадрата појединачног учешћа друштава за осигурање мјерено према оствареној премији. Степен концентарције на тржишту мјерен према Herfindahl Hirschman-овом индексу износи 1.269 што представља умјерену концентрацију.

3.3. Структура премије

У структури укупно обрачунате премије у првом полугодишту 2008. године, неживотно осигурање учествовало је са 52.667.109 КМ или 94,81%, док се на обрачунату премију животног осигурања односило 2.885.506 КМ или 5,19%. У односу на првих шест мјесеци претходне године, обрачуната премија неживотних осигурања је порасла за 10,63%, а животног осигурања за 29,25%.

У сљедећој табели је представљена структура обрачунате премије према појединим врстама осигурања у првој половини 2007. и 2008. године, с тим да се категорија „остало“, односи на 13 група неживотних осигурања, које у укупној премији појединачно учествују испод једног процента. Такође се даје и графички приказ исте табеле.

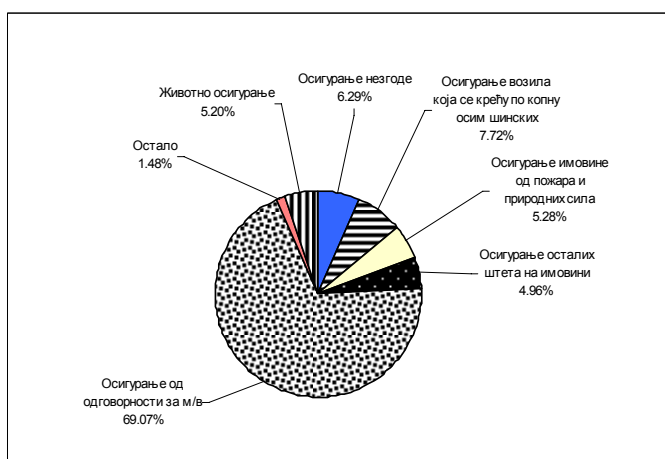
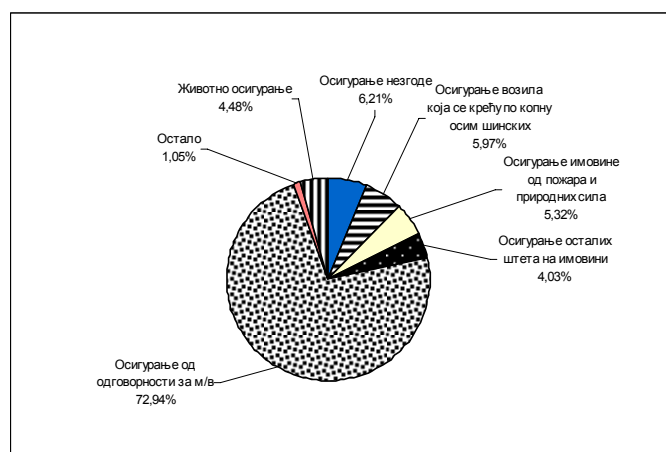
Табела број 6: Обрачуната премија према врстама осигурања

Врста осигурања	30.06.2007.		30.06.2008.		Индекс 07/06
	Износ	Удио (%)	Износ	Удио (%)	
Осигурање незгоде	3.094.726	6,21%	3,492,978	6.29%	112.87
Осигурање возила која се крећу по копну осим шинских	2.975.959	5,97%	4,287,819	7.72%	144.08
Осигурање имовине од пожара и природних сила	2.652.069	5,32%	2,934,635	5.28%	110.65
Осигурање осталих штета на имовини	2.009.634	4,03%	2,757,102	4.96%	137.19
Осигурање од одговорности за м/в	36.352.350	72,94%	38,370,751	69.07%	105.55
Остало	522.036	1,05%	821,949	1.48%	157.45
Укупно неживотна	47.606.775	95,52%	52,665,235	94.80%	110.63
Животно осигурање	2.233.902	4,48%	2,887,380	5.20%	129.25
Укупно	49.840.677	100,00%	55,552,615	100.00%	111.46

Извор: Извјештаји друштава

30.06.2007.

30.06.2008.

Графикон број 2: Структура обрачунате премије у 2007. и 2008. години

Извор: Извјештаји друштава

На осигурање од аутоодговорности се односило 69,07% укупно остварене премије у првој половини 2008. године, док је у првој половини 2007. године учешће ове врсте осигурања износило 72,94%. Иако је у посљедње три године евидентан опадајући тренд, ово осигурање и даље доминира у укупној премији. Међутим, треба напоменути да је од

2005. године у овом периоду забиљежен највећи пад учешћа АО у укупној премији од скоро 4%. Поређења ради на тржиштима осигурања у окружењу, ова врста осигурања чини око 30% укупно обрачунате премије.

Као што је већ констатовано, код животног осигурања је у првој половини 2008. године у односу на исти период претходне године, забиљежен пораст обрачунате премије за нешто више од 29%, што је наставак динамичног тренда пораста ове врсте осигурања изражен у посљедње три године. Међутим, учешће ове врсте осигурања у висини од 5,20% у укупно обрачунатој премији је и даље ниско.

У наредној табели налазе се подаци о удјелу обавезног односно необавезног осигурања према обрачунатој премији:

Табела број 7: Удио обавезног и необавезног осигурања у укупно обрачунатој премији

Врста осигурања	30.06.2007.	Удио (%)	30.06.2008.	Удио (%)	Индекс 08/07
Обавезно	39.450.196,40	79,15	41,863,916.69	75.36	106.12
Необавезно	10.390.480,72	20,85	13,688,697.94	24.64	131.74
УКУПНО	49.840.677,12	100,00	55,552,614.63	100.00	111.46

Извор: Извјештаји друштава

Обавезно осигурање биљежи смањење учешћа од скоро 4% што је резултат смањења осигурања од аутоодговорности, као највеће ставке овог облика осигурања, док је за исти износ удио необавезног осигурања повећан.

У наредном графичком приказу је представљено кретање укупно обрачунате премије са стањем на дан 30.06. у посљедње три године:

Графикон број 3: Остварена премија по годинама

Извор: Извјештаји друштава

Укупан раст обрачунате премије, опадање учешћа премије осигурања од одговорности за моторна возила, а нарочито релативни и апсолутни раст обрачунате премије животног осигурања, која је удвостручена у односу на период од прије двије године, представљају позитивне промјене на тржишту осигурања у РС.

4. РЈЕШАВАЊЕ ОДШТЕТНИХ ЗАХТЈЕВА

Према извјештајима о рјешавању и исплати одштетних захтјева за првих шест мјесеци 2008. године, пријављено је укупно 9.525 одштетних захтјева, од чега се 84 одштетна захтјева односе на животно, а 9.441 одштетни захтјев на неживотно осигурање.

4.1. Животно осигурање

Код животног осигурања, евидентирано је 26 неријешених (резервисаних) одштетних захтјева на дан 31. 12.2007. године, а пријављено је 84 захтјева у првом полугодишту 2008. године, што укупно даје 110 одштетних захтјева.

Позитивно је ријешено 72 одштетна захтјева, док је 5 одштетних захтјева одбијено, односно ријешено негативно.

Сагласно наведеном, стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева код животног осигурања, посматрана као однос броја укупно ријешених (укључујући и одбијене захтјеве, као негативно ријешене) и броја укупно евидентираних одштетних захтјева је износила 70%, док је за полугодиште претходне године стопа ефикасности износила 83%.

Вриједност 72 позитивно ријешена одштетна захтјева износила је 185.651,87 КМ и сви су до 30.06.2008. године исплаћени, односно стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева код животног осигурања износи 100%.

4.2. Неживотно осигурање

У наредним табелама дати су упоредни подаци за прво полугодиште 2007. и 2008. године који показују рјешавање и исплату одштетних захтјева неживотног осигурања.

Број пријављених одштетних захтјева у првом полугодишту 2008. године у односу на прво полугодиште 2007. године порастао за 27,86%, односно укупан број одштетних захтјева био је већи за 18,34%.

Табела број 8: Број одштетних захтјева у неживотном осигурању

Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)	01.01.- 30.06.2007.	01.01.- 30.06.2008.	Индекс 2008/07
Пријављено одштетних захтјева	7.384 ³	9.441	127,86
Неријешени (резервисани) одштетни захтјеви на почетку године	4.083 ³	4.129 ³	101,13
Укупно одштетних захтјева	11.467	13.570	118,34

Извор: Извјештаји друштава

³ Подаци о броју неријешених одштетних захтјева накнадном контролом су кориговани, те се разликују од броја резервисаних штета у Извјештају из претходног периода.

Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева као однос броја укупно ријешених (укључујући и одбијене захтјеве, као негативно ријешене) и броја укупно евидентираних одштетних захтјева за неживотно осигурање приказана је у сљедећој табели:

Табела број 9: Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева код неживотног осигурања

Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)			01.01.- 30.06.2007	01.01.- 30.06.2008	Индекс 2008/07
Укупно ријешени одштетни захтјеви	Позитивно ријешени	1	6.535	8.221	125,80
	Одбијени	2	863	975	112,98
Укупно одштетних захтјева		3	11.467	13.570	118,34
Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева		$4 = (1+2) / 3$	64,52%	67,77%	

Извор: Извјештаји друштава

У првих шест мјесеци 2008. године осигураницима је по основу позитивно ријешених одштетних захтјева исплаћено 17.629.217,78 КМ⁴, што у односу на прво полугодиште 2007. године, када је укупна сума исплаћених одштетних захтјева износила 12.751.568,01 КМ, представља повећање од 38%.

Просјечна стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева, посматрана као однос броја исплаћених и укупног броја позитивно ријешених захтјева приказана је у сљедећој табели:

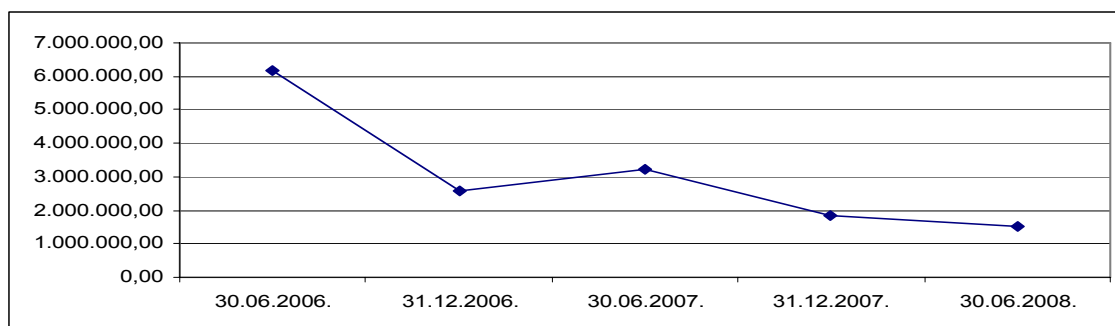
Табела број 10: Стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева код неживотног осигурања

Одштетни захтјеви (неживотно осигурање)			01.01.- 30.06.2007	01.01.- 30.06.2008	Индекс 2008/07
Укупно позитивно ријешени одштетни захтјеви	Неисплаћени одштетни захтјеви пренијети из претходног периода	1	1.037	947	91,32
	Позитивно ријешени у текућем периоду	2	6.535	8.221	125,80
Укупно исплаћени одштетни захтјеви		3	5.791	8.593	148,39
Стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева		$4 = 3 / (1+2)$	76,48%	93,73%	

Извор: Извјештаји друштава

У наредном графичком приказу је представљено кретање вриједности неисплаћених одштетних захтјева у посљедње двије године.

исказано у КМ

Графикон број 4: Неисплаћени одштетни захтјеви

Извор: Извјештаји друштава

⁴ У наведени износ је укључен износ штета једног друштва који се односи на међународну зелену карту, а податак о њиховом броју није укључен у приказане табеле.

У наредној табели се даје преглед стопа ефикасности у рјешавању и исплати одштетних захтјева, по друштвима за осигурање за прво полугодиште 2008. године, на основу које је очигледно да је далеко нижа стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева него стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева.

Табела број 11: Стопа ефикасности у рјешавању и исплати одштетних захтјева друштава

ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ	Стопа ефикасности у рјешавању одштетних захтјева	Стопа ефикасности у исплати одштетних захтјева
Бобар осигурање А.Д.	57,90%	93,26%
Д.Д. Брчко-гас осигурање	77,25%	94,71%
Дрина осигурање А.Д.	60,41%	100,00%
Јахорина осигурање А.Д.	68,77%	99,34%
Косиг Дунав осигурање А.Д.	73,48%	99,34%
Крајина осигурање А.Д.	75,17%	99,13%
Микрофин осигурање А.Д.	100,00%	
Нешковић осигурање А.Д.	71,63%	94,29%
Триглав Крајина Копаоник осигурање А.Д.О.	69,52%	67,41%
Осигурање Аура А.Д.	95,45%	60,00%
УКУПНО НЕЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ	67,77%	93,73%
Grawe осигурање А.Д.	60,41%	100,00%

Извор: Извјештаји друштава

5. БИЛАНСНА СТРУКТУРА

На основу достављених финансијских извјештаја друштава у наставку се даје краћи приказ финансијског стања друштава на тржишту осигурања Републике Српске на дан 30.06.2008. године и резултата пословања друштава за период 01.01. до 30.06.2008. године. Потребно је напоменути да су подаци за 2007. годину у односу на изворне преведени на нове билансне шеме и контни оквир који се примјењује од децембра 2007. године. Из наведених разлога се у наставку даје само преглед кључних позиција за 2007. и 2008. годину.

5.1. Биланс стања

У наредној табели се даје упоредни преглед вриједности позиција активе за сва друштва са стањем на дан 30. јун 2007. и 2008. године:

Табела број 11: *Активна- укупно за сва друштва*

у КМ

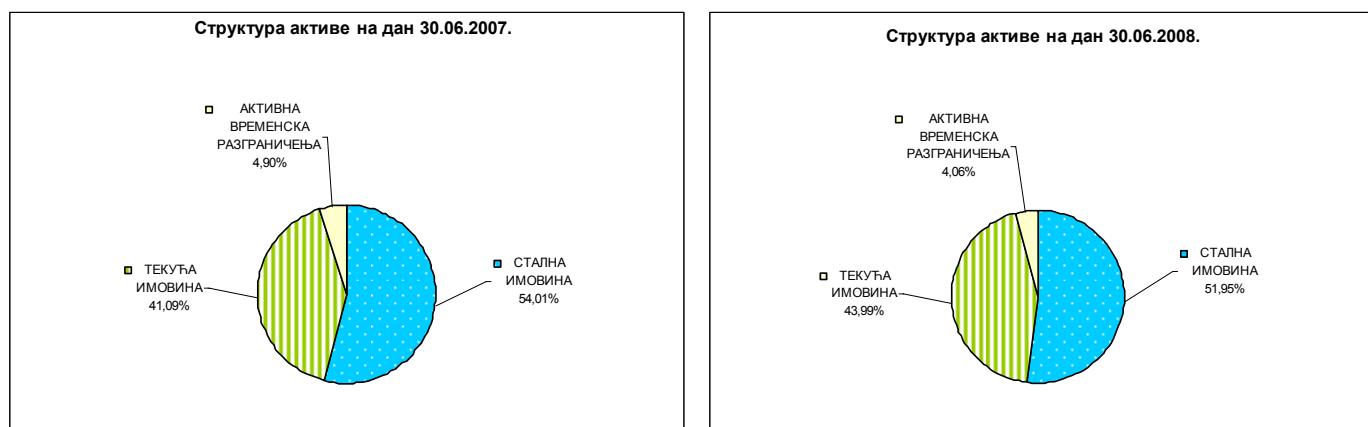
А К Т И В А	30.06.2007.		30.06.2008.		Индекс 2008/07
	износ	%	износ	%	
А. НЕУПЛАЋЕНИ УПИСАНИ КАПИТАЛ	-	-	-	-	-
Б. СТАЛНА ИМОВИНА	89.856.727	54,01	100.074.250	51,95	111,37
В. ТЕКУЋА ИМОВИНА	68.369.560	41,09	84.749.848	43,99	123,96
Г. АКТИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	8.152.610	4,90	7.818.549	4,06	95,90
Д. ПОСЛОВНА ИМОВИНА (Б+В+Г)	166.378.897	100,00	192.642.647	100,00	115,79
Ђ. ГУБИТАК ИЗНАД КАПИТАЛА	0	0,00	0	0,00	
Е. ПОСЛОВНА АКТИВА (Д+Ђ)	166.378.897	100,00	192.642.647	100,00	115,79
Ж. ВАНБИЛАНСНА АКТИВА	9.648.906	5,80	7.639.220	3,97	79,17

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност пословне активе свих друштава на тржишту осигурања у Републици Српској са стањем на дан 30.06.2008. године износила је 192.642.647 КМ и у односу на вриједност пословне активе са стањем на дан 30.06.2007. године је увећана за 15,79%. Раст ставке *Сталне имовине* је износио 11,37%, *Текуће имовине* 23,96%, док је вриједност *Активних временских разграничења* смањена за 4,1% у односу на стање од 30.06.2007. године. Упоређивањем вриједности позиција активе за наведене периоде видљива је и блага промјена структуре активе која се огледа кроз смањење процентуалног учешћа вриједности *Сталне имовине* за 2,06% и истовремено повећање процентуалног учешћа *Текуће имовине* у висини од 2,9% вриједности активе. Наведена промјена у структури активе је повољна с обзиром да је на тржишту осигурања Републике Српске доминантно неживотно осигурање, код кога су штете по правилу краткорочног карактера, па је повећањем вриједности текуће имовине повећана и способност друштава за благовремено измирење одштетних захтјева.

Код ванбилансне активе може се примјетити смањење у односу на претходну годину за око 20% процента, што је резултат прекњижавања ванбилансних позиција у билансне.

У наредном графичком приказу је представљен упоредни преглед структуре активе са стањем на дан 30.06.2007. и 30.06.2008. године:

Графикон број 5: Структура активе

Извор: Биланси стања друштава

У наредној табели се даје упоредни преглед вриједности позиција пасиве за сва друштва са стањем на дан 30. јун 2007. и 2008. године.

Табела број 12: Пасива укупно за сва друштва

у КМ

ПАСИВА	30.06.2007.		30.06.2008.		Индекс 2008/07
	износ	%	износ	%	
А. КАПИТАЛ	70.496.735	42,37	93.025.515	48,29	131,96
Б. ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	6.510.015	3,91	10.141.213	5,26	155,78
В. ОБАВЕЗЕ	20.348.617	12,23	10.530.776	5,47	51,75
Г. ПАСИВНА ВРЕМЕНСКА РАЗГРАНИЧЕЊА	69.023.530	41,49	920.349	0,48	1,33
Д. КРАТКОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА			78.024.794	40,50	
Ђ. ПОСЛОВНА ПАСИВА (А+Б+В+Г+Д)	166.378.897	100,00	192.642.647	100,00	115,79
Е. ВАНБИЛАНСНА ПАСИВА	9.648.906	5,80	7.639.220	3,97	79,17

Извор: Биланси стања друштава

Вриједност пословне пасиве свих друштава на тржишту осигурања у Републици Српској на дан 30.06.2008. године је износила 192.642.647 КМ и у односу на вриједност пословне пасиве исказану на дан 30.06.2007. године је увећана за 15,79%. Посматрано по појединачним ставкама, евидентан је раст вриједности на ставци *Капитал* у проценту од 31,96% и ставци *Дугорочна резервисања* од 55,78%, док је код ставке *Обавезе* видљиво смањење од 48,25%, а код ставке *Пасивна временска разграничења* смањење од 98,67%.

Пораст ставке *Капитал* проузрокован је прије свега промјенама на позицијама *Акцијски капитал* и *Резерве из добитка*. Повећање вриједности акцијског капитала је посљедица усаглашавања вриједности акцијског капитала са законским одредбама, извршено углавном до краја 2007. године, а раст на позицији резерве из добитка је резултат оствареног добитка у првом полугодишту 2008. године.

Билансна ставка *Дугорочна резервисања* је, у односу на претходну годину, са стањем на дан 30.06.2008. години увећана за 55,78%, углавном због раста вриједности на позицији *Математичка резерва осигурања живота* код *Grawe* осигурања.

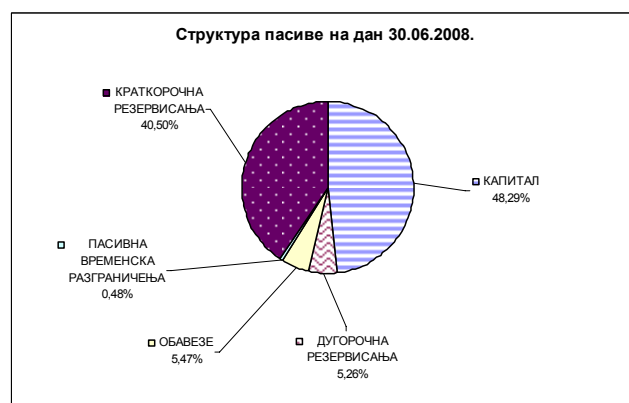
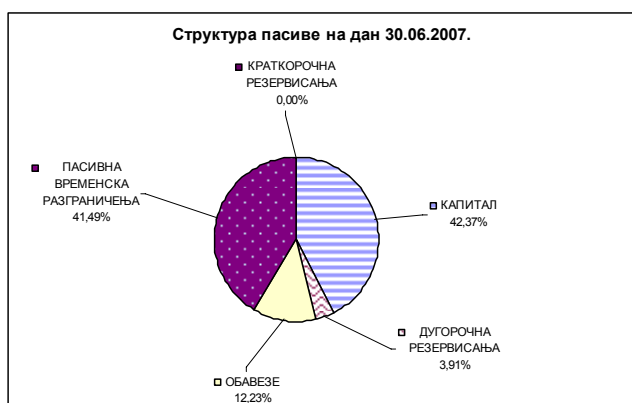
Као позитивна промјена може се навести смањење вриједности на ставци *Обавезе* које је проузроковано смањењем на позицијама *Краткорочних и Дугорочних обавеза*, а резултат су измирења скоро свих дугорочних и краткорочних обавеза једног од друштава, те интензивније исплате одштетних захтјева у односу на стање из претходне године.

Код ставке *Пасивних временских разграничења*, која у односу на вриједност исказаног стања у претходној години чини свега 1,33%, смањење је проузроковано промјеном новог контног оквира и билансних шема, према којима су из ове ставке искључене позиције *Преносне премије и Резерве за штете*, а које су и чиниле највећу вриједност наведене ставке у билансима стања друштава на дан 30.06.2007. године.

Ставка *Краткорочних резервисања* у претходној билансној шеми није ни постојала, а њено учешће у укупној вриједности пасиве на дан 30.06.2008. године је износило 40,5%. Наведена ставка обухвата позиције *Преносне премије и Резерви за штете*, које су у раније кориштеним билансним шемама биле у оквиру ставке *Пасивних временских разграничења*. *Резервисања за преносне премије и Резервисања за штете* код животних осигурања су у односу на стање у претходној години имала интензивнији раст, прије свега због значајнијег пораста премије, док је код *Резервисања за преносне премије и Резервисања за штете неживотних осигурања* у односу на стање у претходној години забиљежено повећање испод једног процента.

Код ванбиласне пасиве евидентно је смањење у односу на стање из претходне године за око 20% из истих разлога из којих је смањена и ванбилансна актива.

У наредном графичком приказу је представљен упоредни преглед структуре пасиве са стањем на дан 30.06. 2007. и 30.06.2008. године:

Графикон број 6: Структура пасиве

Извор: Биланси стања друштава

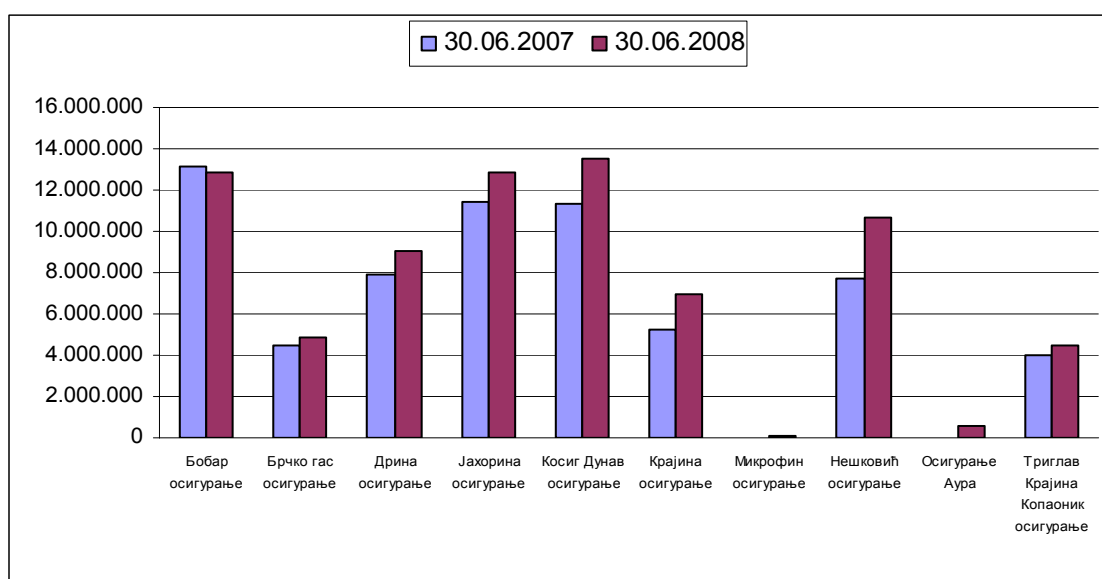
У поређењу са структуром пасиве на датум биланса претходне године, према стању на дан 30.06.2008. године се уочава повећање процентуалног учешћа ставке *Капитал*, у укупној вриједности пасиве, проузроковано прије свега повећањем вриједности позиција *Акцијски капитал и Резерве из добитка*. Повећање вриједности наведене ставке и њеног учешћа у укупној вриједности пасиве представља побољшање структуре пасиве у смислу да се повећањем вриједности капитала повећава и вриједност гарантног фонда, што представља већи степен сигурности за кориснике осигурања.

Учешће ставке *Дугорочних резервисања* је, у односу на претходну годину, у 2008. години увећано за 1,35%, углавном због раста вриједности на позицији *Математичка резерва осигурања живота*.

Учешће билансне ставке *Обавезе* је у односу на претходну годину смањено за 6,76%, а што такође представља побољшање структуре пасиве, будући да је вриједност обавеза смањена за близу половине износа исказаног на дан биланса претходне године.

Процентуално учешће ставке *Пасивних временских разграничења* у односу на вриједност исказаног стања у претходној години је смањено за 41,01% а проузроковано је напријед наведеним промјенама контног оквира и билансних шема.

Техничке резерве представљају средства намијењена покрићу будућих обавеза из осигурања и евентуалних губитака због ризика који произилазе из послова осигурања које осигуравајуће друштво обавља. На сљедећем графикону се даје упоредни преглед техничких резерви за прво полугодиште 2007. и 2008. године друштава која су се бавила обављањем дјелатности неживотног осигурања. Треба напоменути да због разлика у билансним шемама овај приказ техничких резерви за 2007. годину није једнак износу који је заиста постојао на тај датум, али се не може извршити његово тачно резграничење.

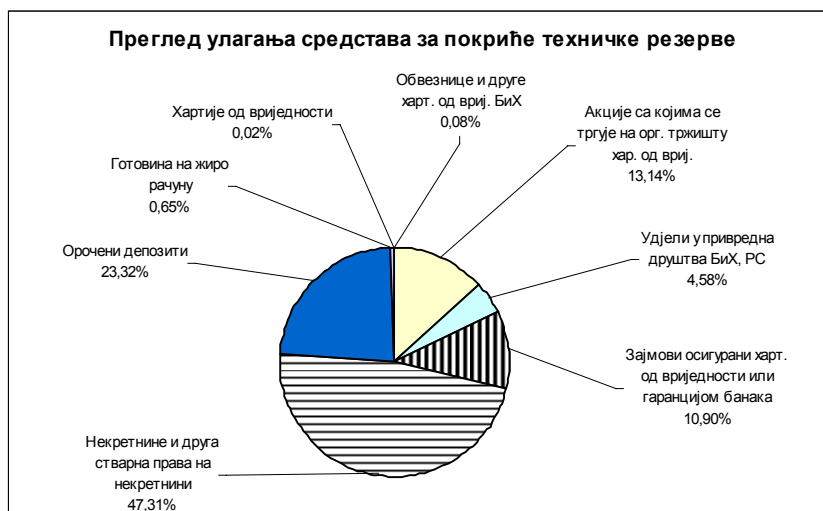
Графикон број 7: Техничке резерве друштава за неживотно осигурање

Извор: Извјештаји друштава

Облици улагања средстава за покриће техничких резерви на дан 30.06.2008. године, нису били у потпуности усклађени са доминантном дјелатношћу и рачности обавеза неживотних осигурања, као и прописаним ограничењима. Код 3 друштва, према достављеним подацима и актуарским мишљењима, установљен је недостатак средстава за покриће техничких резерви у укупном износу од 9,2 милиона КМ, док 1 друштво није посједовало $\frac{1}{2}$ минималног гарантног фонда у захтјеваном облику новчаног депозита. Такође постоји и проблем око утврђивања висине техничких резерви, јер поједина друштва, односно актуари, нису на конзистентан начин извршила обрачун резервација за преносне премије, док су резервације штета код појединих друштава подцијењене. Посебна проблем представљају некретнине и зајмови, који су намијењени покрићу

техничких резерви, јер код појединих друштава не задовољавају прописане квалитативне критеријуме. Имајући у виду све наведено Агенција је већ према појединим друштвима предузела одговарајуће мјере и наложила потребна усклађивања у одређеним роковима.

У наредном графичком приказу је представљен преглед улагања средстава техничке резерве на дан 30.06.2008. године:

Графикон број 8: Улагања средстава за покриће техничке резерве Извор: Извјештаји друштава

Улагања средстава за покриће математичке резерве, с обзиром на рочност штета код животног осигурања, обезбјеђује измирење потенцијалних обавеза по преузетим уговорима из осигурања.

У наредном графичком прегледу представљен је преглед улагања средстава математичке резерве осигурања живота на дан 30.06.2008. године:

Графикон број 9: Улагања средстава за покриће математичке резерве

Извор: Извјештаји друштава

5.2. Биланс успјеха

У наредној табели је дат упоредни преглед ставки биланса успјеха за сва друштва за период 01.01. до 30.06.2007. и 2008. године.

Табела број 13: **БИЛАНС УСПЈЕХА** укупно за сва друштва

у КМ

П О З И Ц И Ј А	01.01.- 30.06.2007.	01.01.- 30.06.2008.	Индекс 2008/07
А. ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ			
1. Приходи од премије осигурања и саосигурања	43.293.737	55.908.186	129,14
2. Накнаде штета из осигурања и саосигурања	19.729.934	18.274.573	92,62
3. Измјене осталих техничких резерви	-2.550.148	995.008	-39,02
4. Трошкови поврата премија	1.220.927	2.000.813	163,88
5. Трошкови пословања	19.219.336	24.495.572	127,45
6. Остали технички приходи	1.890.812	1.315.932	69,60
7. Остали технички расходи	865.150	637.390	73,67
8. Пословни приходи без реосигурања (1+6)	45.184.549	57.224.118	126,65
9. Пословни расходи без реосигурања (2+3+4+5+7)	38.485.199	46.403.356	120,57
а) БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ (8-9)	6.699.350	10.820.762	161,52
10. Властито реосигурање	0	0	
11. Цедирано реосигурање	899.230	1.474.261	163,95
б) ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ (а+10-11)	5.800.120	9.346.501	161,14
Б. НЕТЕХНИЧКИ БИЛАНС			
12. Финансијски приходи и расходи и добици и губици	609.565	2.064.411	338,67
в) РЕЗУЛТАТ РЕДОВНЕ АКТИВНОСТИ (б+12)	6.409.685	11.410.912	178,03
13. Остали нетехнички приходи	699.324	549.232	78,54
14. Остали нетехнички расходи	1.531.820	3.099.908	202,37
В. БРУТО РЕЗУЛТАТ (в+13-14)	5.577.189	8.860.236	158,87
15. Бруто добитак	5.577.189	9.163.097	164,30
16. Бруто губитак	0	-302.861	
Г. ТЕКУЋИ И ОДЛОЖЕНИ ПОРЕЗ НА ДОБИТ	336.994	444.850	132,01
Д. НЕТО РЕЗУЛТАТ	5.240.195	8.415.386	160,59
17. Нето добитак (15-Г)	5.240.195	8.718.247	166,37
18. Нето губитак (16)	0	-302.861	
Ћ УКУПНИ ПРИХОДИ	53.147.712	63.307.921	119,12
Е УКУПНИ РАСХОДИ	47.627.523	54.453.346	114,33

Извор: Биланси успјеха друштава

Укупни приходи друштава у периоду 01.01. до 30.06.2008. године су износили 63.307.921 КМ што је повећање у односу на претходну годину за 19,12%. Укупни расходи друштава у истом периоду 2008. године су износили 54.453.346 КМ, што је за 14,33% више у односу на расходе у истом периоду претходне године.

Девет друштава је као укупан резултат пословања исказало нето добитак у укупном износу од 8.718.247 КМ, док су два друштва исказала нето губитак у укупном износу од 302.861 КМ.

У оствареним укупним приходима доминирају *Пословни приходи без реосигурања* са учешћем од 90,39%, а стопа раста ових прихода у односу на претходну годину је надмашила стопу раста *Пословних расхода без реосигурања* за шест процентних поена, те је остварени *Технички резултат* износио 9.346.501 КМ, што је у односу на исти период претходне године више за 61%. Раст пословних прихода је углавном проузрокован растом *Прихода од премије осигурања и саосигурања*, који су у односу на исти период претходне године већи за 29,14%, чиме је ублажен утицај смањења ставке *Осталих техничких прихода* у проценту од 30,4% у односу на стање у истом периоду претходне године.

Технички резултат, као нова категорија исказивања резултата пословних активности осигурања увећаних за вриједност властитог и умањених за вриједност цедираног реосигурања, уведена новим контним оквиром и билансним шемама, је код седам друштва позитиван, док је код четири друштва негативан. Већа вриједност техничког резултата у извјештајном периоду у односу на исти период претходне године је највећим дијелом посљедица интензивнијег раста прихода по основу премије осигурања и саосигурања, као главног извора прихода друштава за осигурање, те смањења или споријег раста расходних ставки са највећим номиналним учешћем у укупним расходима, што се прије свега односи на *Накнаде штета из осигурања и саосигурања*, које су у односу на исти период претходне године ниже за 7,38%, те нижег индекса раста *Трошкова пословања* од индекса раста *Прихода од премије осигурања и саосигурања*. Оствареној вриједности *Техничког резултата*, свакако доприноси и промјена расходне ставке *Измјене осталих техничких резерви*, које су у односу на исти период претходне године исказане у позитивном износу, те на тај начин утичу на повећање расхода.

Нетехнички биланс, такође категорија уведена новим контним оквиром и билансним шемама, садржи ставку *Резултат редовне активности* која представља вриједност *Техничког резултата*, кориговану за вриједност *Финансијских прихода и расхода, те добитака и губитака*. *Резултат редовне активности* је у извјештајном периоду виши у односу на вриједност у истом периоду претходне године за 78,03% прије свега због вриједности *Финансијских прихода и добитака*, чије је остварење у односу на исти период претходне године више него утростручено.

Бруто резултат, као вриједност *Резултата редовне активности*, кориговане за вриједност *Осталих нетехничких прихода и расхода* је повећан у извјештајном периоду у односу на исти период претходне године за 58,87%, јер је раст *Финансијских прихода и расхода добитака и губитака* био већи од раста *Осталих нетехничких расхода*, који су у овом периоду више него удвостручени и то због отписа потраживања и сл., као и упркос чињеници да су два друштва у овом периоду остварила бруто губитак.

6. ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

У праћењу пословања друштава за осигурање се користе показатељи који су специфични за наведену дјелатност, па су у наредној табели представљени општи показатељи пословања за 2007. и 2008. годину.

Табела број 13: Показатељи пословања

Редни број	О П И С	01.01.- 30.06.2007.	01.01.- 30.06.2008.
1.	Премија по запосленом (у КМ)	68.462,47	69.965,51
2.	Укупан приход по запосленом (у КМ)	73.005,10	79.732,90
3.	Добит по запосленом (у КМ)	7.198,07	10.598,72
4.	Добит/Укупан приход (%)	9,86	13,29
5.	Исплаћене штете/Премија (%)	26,25	31,73
6.	Рацио штета (%)	37,72	32,53
7.	Рацио трошкова (%)	41,81	49,11
8.	Комбиновани рацио (%)	79,53	81,64
9.	Рацио солвентности (%)	144,20	172,41
10.	Коефицијент тренутне ликвидности (%)	0,66	1,68
11.	Коефицијент текуће ликвидности (%)	4,59	8,58
12.	Општа ликвидност (%)	4,61	8,59
13.	Поврат на уложену имовину (ROA) (%)	3,15	4,37
14.	Поврат на уложени властити капитал (ROE) (%)	7,43	9,05

Извор: Извјештаји друштава

У првој половини 2008. године услед повећања добити, укупних прихода и премије може се примјетити побољшање у већини показатеља у односу на исти период претходне године. Најзначајнији је раст показатеља добит по запосленом и то за 47,24%, односно, добит по запосленом у посматраном периоду је износила 10.598,72 КМ.

Комбиновани рацио представља збир рација штета и рација трошкова, те показује колико друштво профитабилно послује прије укључивања прихода од улагања и других прихода. Рацио штета се добија као однос мјеродавних штета и мјеродавне премије, док рацио трошкова представља однос трошкова пословања (у које су укључени трошкови поврата премије) и обрачунате премије умањене за дио премије предане у реосигурање. Ови показатељи говоре да је тржиште осигурања пословало у првом полугодишту профитабилно, међутим, због врло значајне разлике која постоји у овим показатељима у поређењу са годишњим извјештајима, гдје су резултати доста лошији, треба га узети са резервом.

Рацио солвентности као однос капитала друштва по билансу стања и обрачунате премије умањене за дио премије предане у реосигурање је у првих шест мјесеци 2008. године забиљежио раст са 144,20% на 172,41%.

Показатељи ликвидности такође показују напредак у односу на исти период 2007. године. Коефицијент тренутне ликвидности се повећао са 0,66 на 1,68, коефицијент текуће ликвидности са 4,59 на 8,58, те општа ликвидност са 4,61 на 5,59.

Коефицијент текуће ликвидности је знатно бољи у односу на претходну годину. Међутим, треба га узети са резервом с обзиром да је упитна вриједност једног дијела текуће имовине, који се прије свега односи на потраживања за ненаплаћену премију и краткорочне финансијске пласмане, код којих постоји већи ризик наплативости. Слично стање је и са општом ликвидношћу, као односом текуће имовине и краткорочних обавеза.

Однос нето резултата и укупне активе (ROA) или поврат на уложену имовину у првих шест мјесеци 2008. године је забиљежио раст у односу на исти период 2007. године и износи 4,37%. Добит је знатно повећана у односу на укупну активу.

Поврат на уложени властити капитал (ROE) је такође у првих шест мјесеци 2008. године забиљежио раст у односу на на исти период 2007. године те износи 9,05%. Слично као и са претходним показатељем, овдје се виши поврат може објаснити већим растом добити у односу на претходну годину.

ЗАКЉУЧАК

Прво полугодиште 2008. године на тржишту осигурања у РС карактерише слиједеће:

- Пораст обрачунате премије и наставак позитивних промјена њене структуре у правцу повећања учешћа животног и других облика необавезног осигурања,
- Повећање броја запослених и побољшање квалификационе структуре,
- Повећан је број друштава за осигурање, а концентрација на тржишту мјерена Herfindahl Hirschman-овим индексом је умјерена,
- У значајној мјери је уређено тржиште заступника у осигурању лиценцирањем физичких лица за обављање ових послова, као и оснивањем нових друштава за заступање,
- Повећана је ефикасност у раду Заштитног фонда,
- Побољшана је ефикасност у обради и исплати одштетних захтјева друштава за осигурање, посматрано у цјелини и појединачно,
- Дјелатност осигурања у цјелини је оставарила позитиван финансијски резултат.

И даље су присутни проблеми који се огледају у:

- Продуженим роковима за исплату штета,
- Недостатак средстава за покриће техничких резерви у квантитативном и квалитативном погледу (дисперзија, ликвидност, сигурност),
- Нелојална конкуренција на тржишту осигурања од одговорности за моторна возила.

Процес стабилизације и финансијске санације сектора осигурања започет је у 2008. години, инсистирањем на досљедној примјени прописа и кроз предузимање надзорних мјера од стране Агенције. Циљ је да се створе основни предуслови за даљи развој и повећање значаја овог сегмента укупног финансијског система. Наиме, тржиште осигурања у РС представља значајан потенцијал за акумулацију и ефикасну алокацију различитих видова дугорочне штедње, кроз различите облике животног, добровољног пензијског, те здравственог осигурања и сл., који могу бити у функцији општег економског раста и развоја.